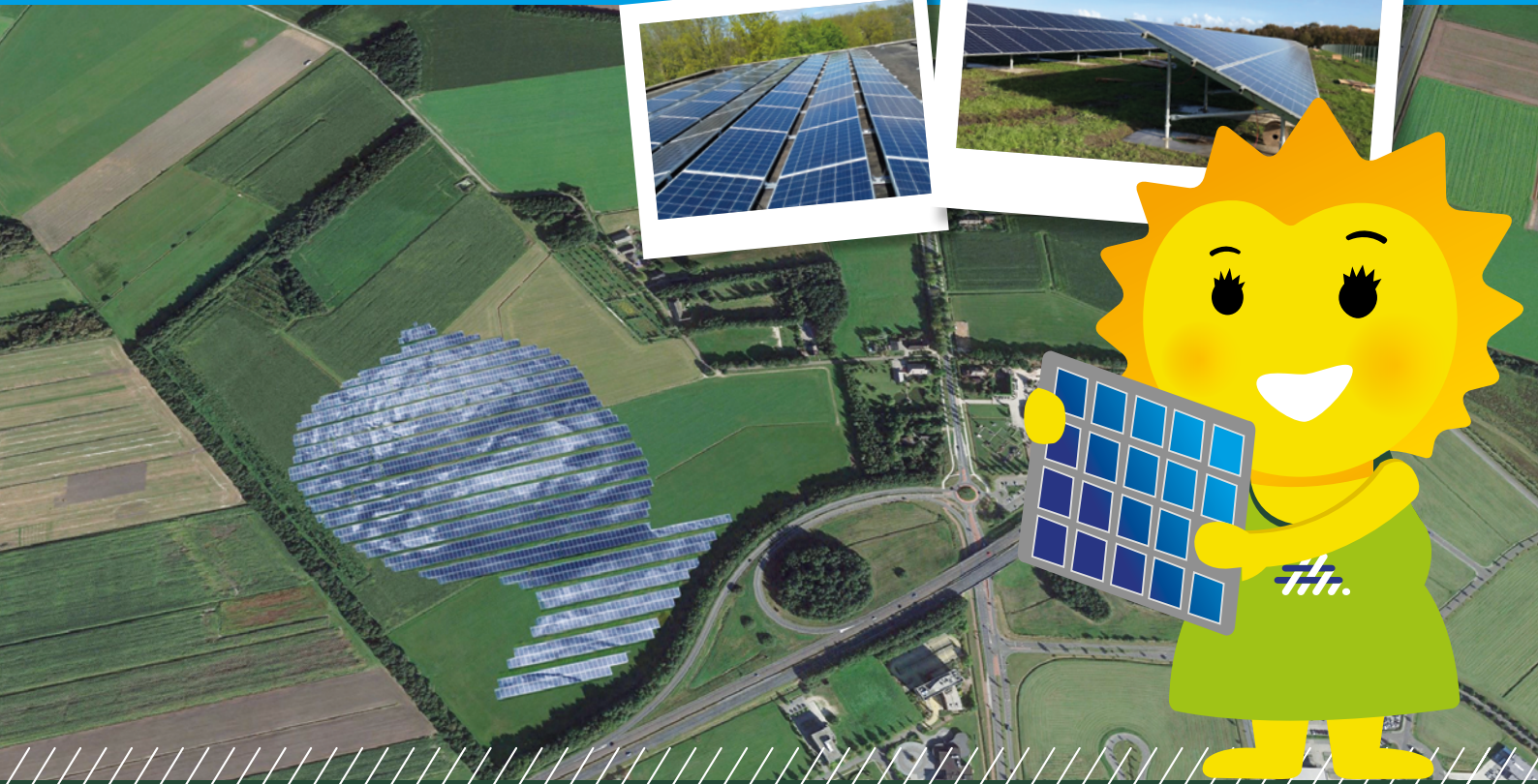

Gemeente Assen

ENERGIE VAN ASSEN

ZONNEPARKEN IN ASSEN

BELEIDSKADER AMBITIE 2020

INHOUD

Inleiding 3

Vorbereidende onderzoeken	3
Energiepotentiekaart	3
Landschappelijke verkenning	4
Windmolens	4
Zonneladder	4
Pilotlocaties	6
Evaluatie van de pilot	6

Kaders 7

Planparticipatie	7
3x lokaal	7
Adviesorgaan	7
Communicatiemiddelen	8
landschappelijke inpassing	8
Maat	8
Opstelling	8
Vormgeving en inpassing	9
Functiemenging en meerwaarde voor mensen en ecologie	9

Proces planvorming 10

Globale planning	12
-------------------------	----

Literatuurlijst 14

INLEIDING

Assen neemt, in lijn met mondiale en landelijke afspraken, zelf ook de verantwoordelijkheid voor een energietransitie. De klimaatverandering, maar ook het zeker stellen van de energievoorziening zijn hier belangrijke overwegingen. Ook levert de energietransitie lokale werkgelegenheid op, juist nu de fossiele energiesector afnemende werkgelegenheid laat zien. Dit beleidskader is erop gericht om in 2020 14% duurzame energie op te wekken.

De gemeenteraad heeft met het vaststellen van de Visie op de Energietransitie in 2016 de volgende doelen gesteld, in lijn met de doelstellingen van het SER Energieakkoord uit 2013:

- 10% energiebesparing in 2020
- 14% duurzame energie in 2020
- Gebouwde omgeving in 2040 klimaatneutraal
- Gehele gemeente in 2050 klimaatneutraal

Dit beleidskader is erop gericht om in 2020 14% duurzame energie op te wekken. Energieopwekking wordt zichtbaar in het bestaande landschap. Daarom is maatschappelijk draagvlak voor deze projecten heel erg belangrijk. Optimaal draagvlak wordt verkregen door een zorgvuldig participatieproces (zie raadsbesluit april 2017).

Voor het maken van dit beleidskader hebben wij een werkgroep samengesteld. Deze werkgroep bestaat uit inwoners van Assen, de Natuur en Milieufederatie Drenthe, Energiecoöperatie Duurzaam Assen en gemeente Assen. De werkgroep heeft inhoudelijk meegedacht bij de totstandkoming van het beleidskader.

Vorbereidende onderzoeken

Als voorbereiding op dit beleidskader is een tweetal onderzoeken uitgevoerd (zie bijlages 1 en 2):

1. Een studie naar de mogelijkheid van het opwekken van duurzame energie: “De energiepoteëntiekaart van de gemeente Assen – Een studie naar de ruimtelijke verdeling van duurzame energie-potenties” door Greenspread bv.
2. Een landschappelijke verkenning: “Ruimtelijke verkenning energietransitie Assen” door Strootman Landschapsarchitecten.

We beschouwen de studies als de basis en inspiratiedocumenten om te komen tot dit beleid. Ook voor beleid na 2020 kunnen de studies gebruikt worden. De verkenning door Strootman Landschapsarchitecten geeft de mening van deze Rijksadviseur weer.

Energiepoteëntiekaart

In de geactualiseerde energiepoteëntiekaart zijn de mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie gerapporteerd. Hieruit blijkt dat de hoeveelheid duurzame energie in Assen nog beperkt is. Vooral

ENERGIE VAN ASSEN

omdat grootschalige opwekprojecten nog schaars zijn. De opwekking van duurzame energie kan niet allemaal binnen het stedelijk gebied plaats vinden. Daarom is grootschalige opwekking in het buitengebied noodzakelijk. Met dit beleidskader maken we grootschalige opwekprojecten mogelijk.

Landschappelijke verkenning

Uit de landschappelijke verkenning blijkt dat de impact van zowel zonneparken als windmolens op het landschap groot is. Een ruimtelijke sturing van ontwikkellocaties is daarom nodig. Op basis van de analyse van Strootman, wijzen we met dit beleidskader de eerste locaties voor grootschalige zonneparken aan die nodig zijn voor de doelstellingen van 2020. Kleinschalige initiatieven tot 1 hectare, vallen niet onder dit kader en worden per geval beoordeeld.

Windmolens

Uit de onderzoeken blijkt dat er in principe mogelijkheden zijn voor windmolens aan de noordkant van Assen. Wel zullen deze windmolens effect hebben op de radar van Groningen Airport Eelde. Uit nader onderzoek van TNO blijkt dat de effecten op de radar toelaatbaar zijn. Uit de landschappelijke analyse blijkt dat de impact van windmolens over de gemeentegrenzen heen reikt. Daarom zal verder onderzoek en strategie op windmolens binnen de Regionale Energiestrategie opgepakt worden. Kleinschalige windmolens binnen het (agrarische) bouwblok met een maximale ashoogte van 15 meter vallen niet onder dit kader en worden per geval beoordeeld.

Zonneladder

Wij maken gebruik van de Zonneladder. De Zonneladder brengt hiërarchie aan in het beoordelen van de geschiktheid van locaties voor zonneparken. Pas wanneer locaties op een lagere trede van de ladder niet voldoende beschikbaar of geschikt zijn, komen locaties op een hogere trede in beeld.

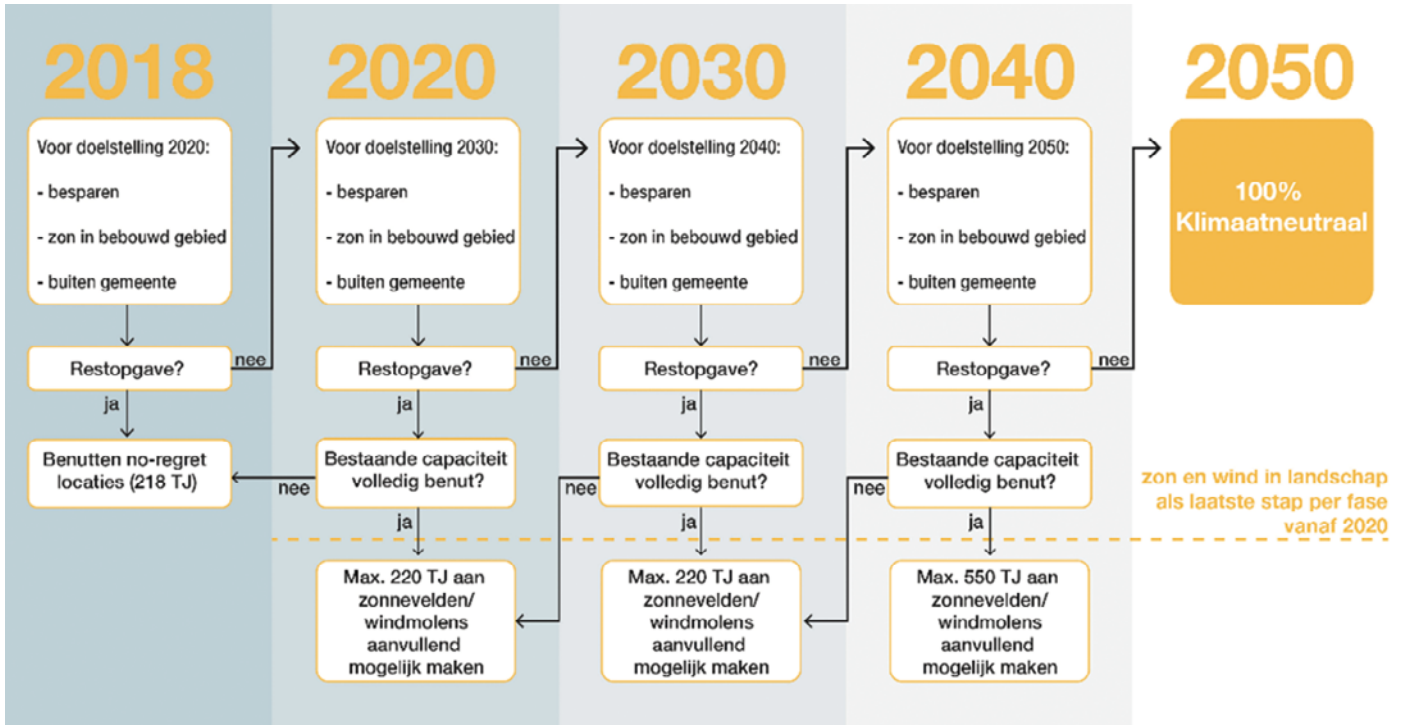
- Trede 1:** We starten op de ladder met de prioriteit: zon-op-daken. Het gaat om zowel bedrijfsdaken als particulieren daken.
- Trede 2:** Daarna is dubbelgebruik van ruimte aantrekkelijk. Denk hierbij aan parkeerterreinen of waterwinplassen.
- Trede 3:** Voor grondgebonden initiatieven richten wij ons vervolgens op de gronden langs wegen, onder hoogspanningskabels, geluidswallen, zandafgravingen en bijvoorbeeld braakliggende grond bestemd voor bedrijven.
- Trede 4:** Pas daarna kunnen wij ons richten op agrarische grond.

Invulling ambitie 2020

Door adviezen en leningen aan particulieren en eigenaren van bedrijfspanden stimuleert de gemeente meer zon-op-daken. We zien echter dat dit niet voldoende snel gaat voor de doelstellingen van 2020. Daarom richten we ons nu en met dit beleidskader op de locaties passend bij treden 2 en 3. Deze locaties noemen wij de pilotlocaties. Deze fase beschouwen we als fase 1 in grootschalige energieopwekking. In deze fase zullen enkel zonne-energieprojecten worden uitgewerkt waarbij de gemeente het voortouw neemt.

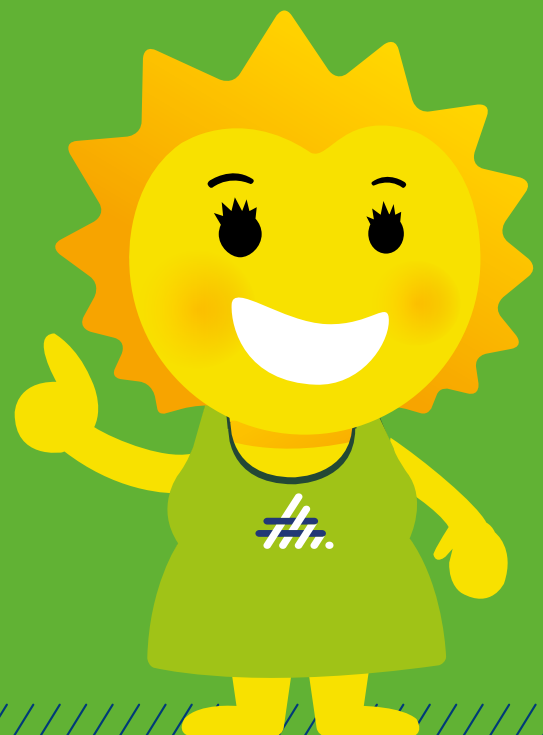
Het rapport van Strootman geeft een goed beeld van de impact die de energietransitie kan hebben op het landschap. Strootman is in principe tegen grootschalige energieopwekking in het landschap en pleit ervoor om zoveel mogelijk op te lossen binnen de bebouwde omgeving door besparing en zon-op-daken. Maar wanneer het dan toch moet, stelt Strootman de volgende fasering voor:

ENERGIE VAN ASSEN

Figuur 1: Fasering volgens Strootman

Wij gaan deels mee in deze fasering en zetten nu volop in op zon-op-daken en besparen. We concluderen dat er een restopgave is om de ambities voor 2020 te kunnen halen. Daarom maken we met dit beleid mogelijk dat pilotlocaties ingevuld worden. In fase 1 zullen verschillende locaties worden ontwikkeld in een pilotvorm. De leerpunten uit deze projecten (die er tot dan toe zijn) kunnen we gebruiken bij de Regionale Energie Strategie (RES). Om de doelstelling te kunnen halen is 200 TJ nodig. Wanneer dit is gerealiseerd, wordt herijkt hoeveel duurzame energie nog nodig is en welke opwekmogelijkheden er dan zijn. Eventuele mogelijkheden in het buitengebied worden dan onderzocht in het kader van de RES. Dit betreft fase 2.

Pilotlocaties

Er zijn elf zoeklocaties gekozen voor de pilot waar ontwikkeling op voorhand weinig 'pijn' lijkt te gaan doen. Hiermee vullen we trede 2 en 3 van de zonneladder in. Trede 4, de agrarische gronden, komt niet in aanmerking voor het ontwikkelen van zonneparken. Voor een goed overzicht van de pilotlocaties is een kaart gemaakt (zie bijlage). De gebieden zijn gekozen als pilotlocaties vanwege één of meerdere van de volgende redenen:

1. Het is haalbaar om op de locatie in de huidige collegeperiode een werkend zonnepark gerealiseerd te hebben.
2. Ontwikkeling op de locatie is al lopende.
3. Bij ontwikkeling op de locatie is sprake van dubbelgebruik van de ruimte.
4. Bij ontwikkeling op de locatie is sprake van tijdelijk gebruik van de ruimte in afwachting op een stedelijke, industriële invulling.
5. De ontwikkeling op de locatie biedt een waardevolle toevoeging in het leertraject, zodat de pilot veel opbrengsten zal genereren.

Uitgangspunt is realisatie van ongeveer 200TJ binnen deze zoeklocaties aan duurzame elektriciteit in 2020/2021. Voor 200TJ is een netto-oppervlakte van ongeveer 100 hectare nodig. Door landschappelijke inpassing van de parken zal het werkelijke oppervlakte groter zijn.

Evaluatie van de pilot

Om tot een goede afronding van de projecten te komen en de pilot optimaal te benutten is het van belang om een duidelijke evaluatiestrategie te maken. De omgevingsraad (pagina 8) wordt betrokken bij de evaluatie. Bij de evaluatie zullen onder andere de volgende vragen worden beantwoord:

1. Zijn de juiste personen of partijen betrokken geweest in het project?
2. Is het principe '3x lokaal' voldoende toegepast?
3. Is gekozen voor de juiste aanpak op het juiste moment?
4. Welke rol heeft de gemeente gespeeld in het project? Waarom was dit wel/niet de juiste rol?
5. Is het project een succes of een mislukking geworden? Welke factoren speelden daarbij een belangrijke rol?
6. Wat is het effect van het zonnepark op de kwaliteit van de grond en flora en fauna? Hiervoor moet eerst een nulmeting worden uitgevoerd voor start van de bouw van een zonnepark.

KADERS

Voor het aanleggen van zonneparken geldt een aantal kaders. Deze kaders vormen een leidraad voor het zorgvuldig aanleggen van een zonnepark dat zo veel als mogelijk wordt gedragen door de omgeving. De kaders geven ook op voorhand helderheid aan de omwonenden van de pilotlocaties.

Planparticipatie

Een vorm van participatie is belangrijk. We vragen inwoners en bedrijven om mee te denken over hoe we meer duurzame energie kunnen opwekken. Projecten waarin inwoners participeren hebben een grotere kans van slagen. Deze projecten lopen over het algemeen positiever en soepeler dan projecten waar geen lokale participatie is.

Bewoners kunnen verschillende rollen vervullen als het gaat om participatie bij grootschalige opwek van duurzame energie:

- **Voorspreken:** spelregels meebepalen
- **Inspreken:** reageren op plannen
- **Afnemen:** stroom van een installatie afnemen
- **Deelnemen:** financieel deelnemen in installatie
- **Initiatief nemen:** zelf de installatie verwezenlijken

Het invloedgebied rondom een pilotlocatie is te verdelen in 3 cirkels:

- **1e cirkel:** Omwonenden
- **2e cirkel:** Acceptatiegebied
- **3e cirkel:** Participatiegebied

Per pilotproject wordt het invloedgebied in samenwerking met betrokkenen gedefinieerd.

De bewoners binnen de eerste cirkel hebben vanzelfsprekend een grotere betrokkenheid en zeggenschap (gemak en last) dan die in 2 en vervolgens 3. De mate van planparticipatie zal per project verschillen en wordt per project gedefinieerd.

3x lokaal

In Assen willen we inzetten op modellen met zoveel mogelijk lokaal rendement. We kiezen voor 3x lokaal. Dit principe wordt per concrete pilotlocatie verder uitgewerkt:

1. **Lokaal opwekken:** eigen parken in Assen,
2. **Lokaal gebruiken:** stroom afnemen (via bewonerscollectief, energiecoöperatie, postcoderoos etc.),
3. **Lokaal economisch en financieel voordeel:** Gebiedsfonds of profijtregeling, projectenregeling, lokaal werknemers maar ook via aandelen/obligaties (er kunnen risico's kleven aan financiële participatievormen; dit wordt per project in beeld gebracht en voor aanvang helder gecommuniceerd).

Adviesorgaan

We stellen een omgevingsraad in; een onafhankelijk adviesorgaan voor de gemeente met betrekking tot grootschalige opwek van duurzame energie. Het betreft een algemeen adviesorgaan voor alle pilotlocaties in fase 1. Hierin kunnen bewoners van Assen deelnemen, vanuit diverse rollen.

De omgevingsraad adviseert de gemeente over inrichting, ontwerp en lokaal rendement (3 x lokaal) en betreft per locatie vertegenwoordigers van direct omwonenden in hun advisering.

Communicatiemiddelen

Er worden tijdens de planprocedure diverse communicatiemiddelen ingezet.

- Betrekken direct omwonenden 1e cirkel tijdens de gehele ontwikkelprocedure (brief, bezoek).
- Participatieavonden in de voorbereidende fase en de uitvoerende fase (minimaal 4), zie proces planvorming.
- Digitale communicatiemiddelen zoals twitter, facebook, websites van gemeente Assen en Energie van Assen, etc..
- Daarnaast zijn voor de omgevingsvergunning de reguliere inspraakprocedures van kracht.

Landschappelijke inpassing

Voor een goede landschappelijke inpassing van zonneparken zijn kaders opgesteld. De omgevingsraad toetst of het ontwerp voldoet aan deze kaders.

Maat

Landelijk varieert de omvang van zonneparken sterk. Van kleine veldjes van enkele honderden vierkante meters gekoppeld aan boerenerven tot grootschalige complexen van honderden hectaren. Welke omvang past in het landschap is afhankelijk van de omvang van het zonnepark, maar ook van de 'korrelgrootte' van het landschap. In een landschap met kleine, gevarieerde kavels zal een veld van drie hectare al snel als groot en niet passend worden ervaren. Terwijl het in een ontginningslandschap met grote, rechtlijnige kavels aansluit bij de maat en schaal van het landschap en sneller als passend worden ervaren. Wat als passend kan worden beschouwd en wat niet, is maatwerk en kan per pilotlocatie verschillen.

Opstelling

Er zijn twee typen opstellingen van zonnepanelen: eenzijdig op het zuiden gericht of tweezijdig op het oosten en westen gericht. Beide systemen zijn in principe mogelijk, maar binnen een veld of groep van velden hebben alle panelen dezelfde type opstelling. Opstellingen zijn maximaal 2,2 meter hoog. Voorzieningen zoals transformatorhuisjes worden zo dicht mogelijk bij de ontsluiting van het zonnepark geplaatst.

Vormgeving en inpassing

Om de zonneparken in te passen in de omgeving, stellen we de volgende randvoorwaarden:

- De opstelling is zo min mogelijk zichtbaar vanuit de omgeving.
- De afstand van de opstellingen met zonnepanelen tot de randen van het perceel is minimaal 10 meter.
- Besteed extra aandacht aan de inpassing langs de openbare weg en rond erven.
- Houd belangrijke doorzichten vanaf de weg naar het landschap vrij.
- Behoud zoveel mogelijk bestaande, gebiedseigen landschappelijke beplanting.
- De aansluiting van een zonnepark op de omgeving is afhankelijk van het karakter en de functie van de omgeving. De bestaande verkavelingsstructuur en beplantingsstructuur zijn leidend voor de inpassing. De rand van een zonnepark kan verschillende vormen aannemen, zoals een haag of struweel, een bloemrijke brede berm, of een sloot met oeverbeplanting.
- Concentraties van zonneparken worden als één samenhangend ensemble behandeld. Zichtlijnen en randen van zonneparken worden vormgegeven met dezelfde (mix van) middelen.
- Panelen hebben een donkere kleurstelling met coating om schittering te voorkomen.

Functiemenging en meerwaarde voor mensen en ecologie

Het is mogelijk om zonnenvelden te combineren met ander (agrarisch) grondgebruik. Dat stelt eisen aan de dichtheid van de opstelling. Om zonlicht op de bodem en daarmee een gevarieerd bodemleven en begroeiing te waarborgen. De combinatie met andere functies kan leiden tot andere verschijningsvormen. Denk bijvoorbeeld aan drijvende velden of het combineren met geluidwerende voorzieningen langs snelwegen. Om gebruik onder panelen mogelijk te maken, kunnen hogere stellages nodig zijn. Dat leidt tot een grotere zichtbaarheid van de zonnepanelen.

Per project moet onderzocht worden hoe er meerwaarde/kwaliteitsverhoging gegenereerd kan worden. Minimaal 1 van onderstaande onderwerpen moet terugkomen in het ontwerp. De omgevingsraad toetst of hier voldoende aan wordt voldaan.

Ecologie (beperkingen en kansen natuurontwikkeling aan de rand en/of op het veld, fauna), Recreatie, Agrarisch medegebruik (schapen, kippen) en Water.

PROCES PLANVORMING

Met een helder en vooraf gedefinieerd proces wordt voor elke pilot de planvorming opgepakt. De omgevingsraad wordt hierbij betrokken en koppelt eventuele opmerkingen terug aan de initiatiefnemer. De omgevingsraad toetst of het proces goed wordt doorlopen. Op een aantal momenten geeft de omgevingsraad formele goedkeuring (of afkeuring) voor het ontwerp.

Voor fase 1 is een verklaring van geen bedenkingen afgegeven door de raad. Hierdoor hoeven de afzonderlijke omgevingsvergunningen niet meer te worden voorgelegd aan de raad, de procedure is gemandateerd aan het college. De raad wordt vanzelfsprekend wel op de hoogte gebracht van de voortgang en eventuele bezwaren.

In het hele proces is 3x lokaal een belangrijke speerpunt welke bij alle participatieavonden een belangrijke rol zal hebben.

Om het proces zorgvuldig te doorlopen, zal er een vormvrije Milieueffectrapportage (MER) komen die de cumulatieve effecten van de projecten in fase 1 op de ecologie zal beschrijven. De gemeente neemt het initiatief voor de MER.

1ste verkennende participatieavond en ophalen wensen omwonenden:

De eerste stap is de direct omwonenden te informeren dat er plannen zijn voor het aanleggen van een zonnepark. Hierbij laten we het plangebied (en voorbeelden van zonneparken) zien en vragen we bewoners om advies en input over ontwerp, inpassing

en andere zaken die de omwonenden belangrijk vinden bij het aanleggen van een zonnepark. Hierbij geven wij de kaders uit dit beleidskader mee. Samen met bewoners kijken we in deze eerste sessie ook naar wenselijke vormen van participatie en lokaal rendement. Indien gewenst wordt daarover een extra overleg georganiseerd met de omgevingsraad. De adviezen/ input van de omwonenden wordt, waar mogelijk, meegenomen in het ontwerp.

Ruimtelijke inpassing

De input van die eerste stap wordt gebruikt voor het maken van een ruimtelijke inpassing van het zonnepark. Hierbij wordt ook al rekening gehouden met de haalbaarheid van het park en daarmee de dichtheid van de zonnepanelen.

Lokaal rendement

De input van deze eerste stap wordt ook gebruikt voor het maken van een participatieplan voor het zonnepark volgens het principe 3 x lokaal. Uiteraard wordt hier rekening gehouden met de financiële haalbaarheid van het park.

Advies Omgevingsraad

2de participatieavond en toetsing adviezen omwonenden

De ruimtelijke inpassing en het lokaal rendement worden gepresenteerd aan de omwonenden tijdens een tweede participatieavond. Daarbij vragen wij hun meningen en eventuele verbeterpunten. Mogelijk wordt het plan nog aangepast naar aanleiding van deze presentatie aan/ afstemming met omwonenden.

Uitwerken (bouw)tekeningen

Het plan kan verder uitgewerkt worden met concrete (bouw)tekeningen. Deze stukken moeten minimaal voldoende zijn voor het aanvragen van een omgevingsvergunning die voldoet aan de subsidievoorwaarden.

Advies Omgevingsraad

3de participatieavond

De stukken voor de omgevingsvergunning worden gepresenteerd aan omwonenden als zijnde stukken voor het aanvragen van de omgevingsvergunning. Ook wordt de procedure van de omgevingsvergunningsaanvraag uitgebreid uitgelegd.

Aanvragen Omgevingsvergunning

Tijdens de procedure van de omgevingsvergunning worden omwonenden op de hoogte gehouden van de belangrijke mijlpalen. Voor alle locaties geldt dat er een ruimtelijke procedure, in de vorm van een uitgebreide omgevingsvergunning, moet worden gevolgd om een zonnepark mogelijk te maken. Bij een uitgebreide omgevingsvergunning wordt het conceptbesluit 6 weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn kan eenieder zienswijzen indienen.

4de participatieavond

Tijdens of na de procedure van de omgevingsvergunning zal een 4de participatieavond worden gehouden om de stand van zaken met betrekking tot participatie, proces en uitvoering uit te leggen. Indien nodig volgt er in een later stadium, bijvoorbeeld vlak voor uitvoering, een 5e of 6e participatieavond.

Globale planning

Om een adequate planning te krijgen, mede in relatie tot de doelstelling voor realisatie in collegeperiode, wordt voorafgaand aan de planvorming een planning vastgesteld. Deze planning wordt niet in beton gegoten, maar dient wel als leidraad voor de planprocedure. Een eerste uitwerking is onderstaand weergegeven.

Proces Beleidskader 'Zonneparken in Assen'

27 oktober 2016	Raadsbesluit: visie Energietransitie 2016-202 – Naar een klimaatneutraal Assen
11 mei 2017	Raadsbesluit: <ul style="list-style-type: none">• uitvoeringsagenda 'Energie van Assen'• procesvoorstel grootschalige energieopwekking
28 september 2017	Informatieavond. Door middel van de Eenergygame wordt een discussie opgestart over de toepassing van grootschalige energieopwekking.
16 januari 2018	Presentatie over grootschalige energieopwekking aan het college van B&W.
25 januari 2018	Collegebesluit t.b.v. een brief aan de raad met de stand van zaken omtrent Grootschalige Energieopwekking.
Januari- mei 2018	Opstellen van het rapport 'Ruimtelijke verkenning energietransitie Assen' door Strootman Landschapsarchitecten.
7 februari 2018	Informatieavond Zeijen. Veel ontwikkelaars zijn geïnteresseerd in gronden rondom Zeijen i.v.m. een mogelijke aansluiting op korte afstand. Daarom zijn we in dit gebied gestart met een informatieavond over grootschalige energie en de nut en noodzaak van de Energietransitie.
Maart – juni 2018	Klankbordgroep: Deze werkgroep bestaande uit inwoners van Assen/ Zeijen, NMF Drenthe en Energiecoöperatie Duurzaam Assen heeft iedere 2 weken vergaderd (in totaal 7 keer). Het beleid is een product van de werkgroep.
17 juli 2018	Collegevoorstel aangehouden
4 september 2018	Collegevoorstel Zonneparken in Assen vastgesteld
5 en 6 september 2018	Informereren omwonenden van de zoekgebieden. We gaan bij de mensen langs. We geven een brief mee als naslagwerk.

Proces Beleidskader 'Zonneparken in Assen'

7 september – 27 september 2018	Inwoners uitnodigen voor de informatieavond op 27 september 2018.
27 september 2018	Informatieavond over het beleidskader 'Zonneparken in Assen' voor raad, inwoners en andere stakeholders.
18 oktober 2018	Vaststellen beleidskader 'Zonneparken in Assen' door de raad.

Uitvoering beleidskader 'Zonneparken in Assen'

November 2018	1ste verkennende participatieavond en ophalen wensen omwonenden
November 2018	Maken ruimtelijke inpassing zonnepark
November 2018	2de participatieavond en toetsing adviezen omwonenden
December 2018 – februari 2019	Uitwerken stukken voor de omgevingsvergunning.
Februari 2019	3de participatieavond
Februari 2019	Indienen aanvraag om omgevingsvergunning
Augustus 2019	Verlening omgevingsvergunning en 4de participatieavond Vorbereiden aanvragen SDE+ subsidie
September 2019	Aanvragen SDE+ subsidie najaarsronde 2019
2de kwartaal 2020	Aanbesteden/ in ontwikkeling brengen
3de en 4de kwartaal 2020	In uitvoering

LITERATUURLIJST

- Visie op de Energietransitie
- SER Energieakkoord
- “De energiepotentiekaart van de gemeente Assen – Een studie naar de ruimtelijke verdeling van duurzame energie-potenties” door Greenspread bv
- “Ruimtelijke verkenning energietransitie Assen” door Strootman Landschapsarchitecten

Bovenstaande stukken en rapportages zijn te raadplegen op www.energievanassen.nl.

ENERGIE
VAN ASSEN

